

Minderheidsrapport 5a van commissie 4 inzake 'de drie oplossingsrichtingen'

1. Aanleiding

Uw commissie kon niet tot een eensluidende visie komen ten aanzien van de door
 5 deputaten Eenheid (DE) genoemde 'drie oplossingsrichtingen'. Daarom biedt een
 minderheid van Commissie 4 u dit rapport aan. Dit rapport is ondertekend door de brs.
 Drayer, Hijmissen en Oosterbroek.

In onze ogen dient de GS zich niet uit te spreken over de 'drie oplossingsrichtingen' omdat
 10 welke optie ook gekozen zou worden er altijd impliciet sprake zou zijn van een scheuring.
 Een scheuring is het laatste waar de kerk en daarmee de zaak van Christus bij gebaat zou
 zijn. De Opperherder bad vlak voor Zijn sterven 'opdat zij allen één zijn'. Scheuring gaat
 lijnrecht tegen dit gebed van Christus in om nog maar niet te spreken van de scheiding in
 15 families, het getuigenis van de kerk naar buiten en naar onze jongeren toe. Een
 onbegaanbare weg dus.

In de instructie van DE staat sinds 1947 dat DE alles moeten doen om de eenheid onder
 gereformeerde belijders te zoeken en gestalte te geven, ook de GS van 2016 heeft dat
 20 onderstreept. Op landelijk niveau is er helaas sinds een aantal jaar sprake van een
 terugtrekkende beweging terwijl er plaatselijk vaak met zegen wordt samengewerkt. Dit en
 de recente ontwikkelingen in de NGK en GKv mbt. vrouw en ambt (een ontwikkeling die
 overigens ook onze eigen kerken niet voorbij gaat) zorgen voor spanning. Spanning die
 geëxtrapoleerd wordt door het feit dat bepaalde gemeenten besloten hebben om -tegen alle
 25 regels in - vrouwelijke ambtsdragers te bevestigen. Uw commissie betreurt deze
 onkerkordelijke handelingen.

De roep om duidelijkheid wordt van verschillende kanten geuit. Het rapport van DE geeft
 helaas geen antwoord op de grondvraag die gesteld moet worden. Die vraag is: Welke weg
 30 wordt ons door God gewezen? We zijn als kerken immers aan elkaar gegeven, wat
 betekent dat? In onze ogen is dat de cruciale vraag.

Daarom begint ditrapport met een paragraaf over het wezen van de kerk (2), vervolgens
 paragraaf 3 over kerkelijke afspraken. Paragraaf 4 spreekt over het 'hoe verder', paragraaf 5
 over samenwerkende en samenwerkingsgemeenten. Paragraaf 6 bevat de voorstellen tot
 35 besluit.

2. Het wezen van de kerk

Welke weg wijst onze God in Zijn Woord voor onze kerken? Dat is de vraag die uw
 commissie intens heeft beziggehouden. Wat is gehoorzaamheid aan onze God? De kerk is
 40 de plek waar Christus met zondaren samenwoont (Koopmans). Christus is present door de
 zuivere verkondiging van het evangelie, de zuivere bediening van de sacramenten en van
 de tucht. Alle verkondiging dient Christus-verkondiging te zijn. Het kerkrecht sluit daar
 precies op aan. Kerkrecht is bedoeld om de weg tussen Christus en de zondaar open te
 houden. Dat is iets anders dan een aantal menselijke afspraken. Elk artikel uit de kerkorde
 45 mag bevraagd worden vanuit dit principe: hoe wordt hiermee de weg van het Evangelie
 door de wereld gebaad? Onze commissie pleit voor kerkordelijk-geestelijk denken.

Opmerkingen als 'we onderwerpen ons vrijwillig aan onderling afgesproken regels' of 'we
 50 worden gedwongen regels te handhaven die kerken elkaar stellen' zijn dus niet maat- of
 richtinggevend. Onze kerkelijke band is veel dieper en intenser dan wat is uitgedrukt met

de woorden 'vrijwilligheid' of 'dwang'. Christus wil in Zijn kerk met ons omgaan. Hij bepaalt de kaders, door Zijn Woord en Zijn Geest. In de kerk gaat het om het -in leven en sterven- toebehoren aan Jezus Christus. Hinten op het uitéengaan van onze kerken moet dan toch pijn doen, het maakt de armoede en het zondige in ons denken over de kerk zichtbaar.

Kerkelijk verdeeldheid moet ons opnieuw bij God in de schuld brengen, willen we het gebed van onze Heiland en daarmee de Schriften recht doen. Scheiding en scheuring kan in de kerk soms onvermijdelijk zijn, maar alleen als de fundamentalia van het Evangelie in het geding zijn, zoals ten tijde van de Reformatie. Het spanningsveld waarin wij als CGK ons heden bevinden, ligt echt op een ander niveau.

3. Kerkelijke afspraken

Op een generale synode komen alleen zaken aan de orde waar kerken, classes en particuliere synodes niet uit komen, de agenda wordt door de kerken bepaald. Daar zit de overtuiging achter dat het gaat om de voortgang van het Evangelie én om het dienen van en aan de kerken. 'Dwang' en 'vrijwilligheid' houden elkaar zo in balans. Dit betekent dat de GS reageert op vragen vanuit de kerken, hooguit adviserend bijstuurt, maar geen dwingende leiding geeft als het evangelie niet op het spel staat. Zelfs niet als onderling overeengekomen afspraken niet worden nageleefd (bijvoorbeeld t.a.v. de minimumbijdragen van kerken). Nu ineens de teugels strak trekken kan alleen als overtuigend vastgesteld is dat de zuivere verkondiging van het Evangelie in het geding is.

De zaken die door DE genoemd worden als redenen om tot de 'drie oplossingsrichtingen' te komen, liggen met name op het gebied van de ethiek. De rechtstreekse lijn naar het hart van de Bijbelse boodschap (een rijke Christus voor een arme zondaar) is in deze zaken niet zo eenvoudig aan te wijzen.

Onze kerken werken al jaren met zegen samen met baptisten in Taymir. Daar liggen wezenlijke verschillen, verschillen in de heilsorde. Er is een ander zicht op het verbond, verkiezing en de doop, zaken die het persoonlijke heil raken. Desondanks heeft elke GS het werk in Taymir toegejuicht en is het werk dientengevolge telkens uitgebreid. We herkennen elkaar en ervaren verbondenheid.

Al jaren staan onze kerken in volledige correspondentie met zusterkerken die de ambten hebben opengesteld voor de vrouw. Nooit waren er redenen deze kerken te verwijten dat ze Gods Woord niet serieus namen.

Het is dan op zijn minst opmerkelijk dat er nu inzake 'vrouw en ambt' onmiddellijk geschermd wordt met het woord 'Schriftgezag'. Los van het feit wat daarmee nu precies bedoeld wordt en of 'Schriftgezag' iets anders is dan 'Schriftverstaan', meent uw commissie dat gemeenten die 'afwijken' niet mogen worden opgeroepen om maar voor een ander kerkverband te kiezen. Dat kan alleen als de zuivere verkondiging van het Evangelie in het geding is.

In 1998 en 2001 heeft de GS gesproken over 'Vrouw en ambt'. De GS heeft toen uitgesproken dat uit het geheel van het spreken van de Heilige Schrift duidelijk is dat het gezaghebbend leidinggeven aan de gemeente aan de man en niet aan de vrouw toekomt. Het minderheidsrapport is daar niet als schriftkritisch beoordeeld. Beide rapporten hadden dezelfde hermeneutische basis, hetzelfde Schriftverstaan, terwijl daarna een verschillende

5 evaluatie van de Schriftgegevens leidde tot een verschillende uitkomst. Ook in de bespreking van revisieverzoeken in 2001 werd dit nog eens herhaald. De rapporteur van de commissie merkt op (Acta 2001, art 111.): 'dat de formulering van de commissie terzake niet gelezen mag worden als een principiële verwerping van het minderheidsstandpunt dat op de synode van 1998 werd ingebracht'.

10 Dit betekent volgens uw commissie dat een breuk op dit dossier absoluut niet te rechtvaardigen is. Het betekent wel dat er gesproken moet worden met elkaar, gesproken over Wie God is, wie wij zijn en wat het betekent om samen kerk te zijn. Gehoorzamd aan het Woord van onze God elkaar dienen door te luisteren naar elkaar en met elkaar een mijl verder gaan.

15 Het stipuleren en uitvergroten van de onderlinge spanningen is een zaak die niet bijdraagt aan de verkondiging van het Evangelie.

4. Hoe verder?

20 Zoals uit het bovenstaande gebleken is, is uw commissie diep overtuigd van het feit dat we samen verder kunnen en moeten. Het gebed van onze Heiland en het huidige tijdsgewricht waarin wij leven, vraagt dat van ons. Schouder-aan-schouder-staan met allen die 'Uw naam ootmoedig vrezen', dat is wat we als kerken -blijkens het bestaan van bijlage 8a KO- al sinds 1947 willen. Elke GS heeft in die lijn gestaan, ook al is er weleens oppositie gevoerd.

25 Het 'kunnen' vindt zijn grond in het feit dat er veel in dit dossier onafgerond is. Daar willen we een vijftal argumenten voor aanvoeren.

In de eerste plaats is er niet of nauwelijks synode breed gesproken over de vraag wat ons als CGK bindt. Inzicht in iemands denken en geloven kan wederzijds begrip en vertrouwen kweken. Dat gesprek zou wat ons betreft gevoerd moeten worden.

30 In de tweede plaats wordt er vaak genoemd dat het Schriftgezag in het geding is, maar hiermee is nog niets gezegd over het Schriftverstaan. Daar zouden we met elkaar over in gesprek moeten gaan. Daarbij dient ook de vraag beantwoord te worden welke zaken 'kerkscheidend' zijn en tot het wezen van de kerk behoren en welke niet.

35 In de derde plaats moet er goed nagedacht worden over de in het deputatenrapport voorgelegde richtingen A, B of C. De voor- en nadelen en alle ingrijpende consequenties zouden goed in kaart gebracht moeten worden, alvorens een dergelijk ingrijpend besluit genomen zou kunnen worden.

40 In de vierde plaats zou (opnieuw) bezinning op de katholiciteit van de kerk heilzaam zijn. In het licht van die bezinning zouden dan themata als 'divergerende synodebesluiten', 'samenwerkingsgemeentes', maar ook 'gesloten kansels' en 'het niet afdragen van de minimumbijdragen' besproken kunnen worden.

45 In de vijfde plaats hebben de kerken middelen in handen om met kerken om te gaan die een andere weg gaan dan de synodebesluiten wijzen. Daarbij hecht de commissie eraan om op te merken dat zij het afkeurt dat kerken zich niets van synodebesluiten aantrekken. Dan gaat het om zowel het bevestigen van vrouwelijke ambtsdragers, maar ook om het in gebreke blijven als het gaat om de minimumbijdrages etc. De classis is volgens uw

commissie het aangewezen gremium waar besluiten moeten vallen over 'dissidente' gemeentes, niet de GS.

5 Gezien het bovenstaande is het onjuist, onwenselijk en onmogelijk om (op dit moment) te spreken over 'drie oplossingsrichtingen'. Uw commissie pleit voor een taakgroep van wijze mensen die genoemde zaken in kaart brengen en zo snel als mogelijk doch uiterlijk voor de GS van 2022 rapport uitbrengen. Niet om 'te pappen en nathouden', maar omdat we over grote en wezenlijke zaken spreken, waarvan de implicaties niet of nauwelijks te bevroeden zijn.

10

5.1 Samenwerkende en samenwerkingsgemeenten

Op lokaal niveau hebben verschillende gemeentes samenwerking met een andere kerk van gereformeerd belijden. Uit de enquête van DE blijkt dat ongeveer 40% van onze kerken op een of andere manier samenwerkt, veelal met een NGK of een GKv. Gezien de
15 verregeande plannen van de NGK en GKv om tot een kerk te komen, lijkt het ons raadzaam dat DE in het vervolg met beide kerkverbanden gezamenlijk spreken.

20

Om de samenwerking met de NGK en GKv te stroomlijnen is het DOE-overleg opgestart, het constituerend document is door onze GS (in 2010) en door de GS van de GKv en de Landelijke Vergadering van de NGK geaccordeerd. Uit het rapport van DE blijkt dat DE en DOE geen eensgezind duo is geweest de afgelopen periode. Uw commissie betreurt dat en vindt het belangrijk dat DE evenredig vertegenwoordigd zijn in DOE. De GS van 2013 heeft het DOE-model geaccordeerd en sindsdien heeft dat model ingang gevonden in onze kerken. In een gesprek met deputaten KO&KR zijn we tot de overtuiging gekomen dat het
25 DOE-model veel meer recht doet aan samenwerkingsgemeenten dan de term minst verstrekkende kerkorde doet.

30

Een punt dat aandacht verdient -zeker ook gezien de opmerking van Prof. Selderhuis ter synode dat de huidige praktijk helemaal niet kan - is grote onvrede met het besluit om alleen CGK-ambtsdragers af te mogen vaardigen naar meerdere vergaderingen. Het
30 primaat berust bij de plaatselijke gemeente, zij vaardigt af. Dit besluit verdient dus heroverweging. In de samenwerkingsgemeenten zijn de verschillende bloedgroepen haast niet meer te onderscheiden: de gemeente heeft haar eigen identiteit. De kerkenraadsleden worden door de gemeenteleden gekozen, niet omdat ze CGK, NGK of GKv zijn, maar
35 omdat hun gaven voor het ambt door de gemeenteleden worden er- en herkend. Dat ambt vervullen ze in deze specifieke samenwerkingsgemeente. Ze herkennen zich dus ook in de CGK-classis omdat ze die noties in hun eigen gemeente tegenkomen en hebben meegekregen onder de prediking in hun gemeente.

40

Op grond van het bovenstaand is het accepteren van de lastbrieven van een samenwerkingsgemeente de basis voor de acceptatie van elk door de samenwerkingsgemeente benoemde afgevaardigde in volle rechten en plichten gewettigd.

45

5.2 Het DOE-overleg en het DOE-reglement (9.18/5, r.6v - § 2.1.2; bijlage 3)

Zoals eerder geschreven was de samenwerking tussen DE en DOE de afgelopen periode niet optimaal. Deze constatering maken we op basis van het rapport van DE en de gesprekken die we hebben gevoerd met DE en DOE. We gaan er vanuit dat zij beiden vanuit goede intenties hebben gehandeld maar dat het heeft geleid tot verwijdering. Dat mag volgens ons niet voortduren en lijkt het ons goed dat DE haar vertegenwoordiging in
50 DOE intensiveert.

Het DOE-reglement (waarin besloten het reglement verkiezing ambtsdragers) dat in 2013 door onze kerken is geaccepteerd en waarover op de GS-vergadering van 15 nov. jl. uitgebreid is gesproken, biedt volgens uw commissie voldoende zekerheid en duidelijkheid om zaken die nu spelen te regelen. Het besluit dat de GS op 15 nov. nam, was eigenlijk
 5 niet nodig en ook overbodig. Na een uitvoerige bespreking met deputaten kerkorde en kerkrecht en de pre-adviseur kerkrecht zijn we tot deze conclusie gekomen.

Door DOE is op basis van vragen vanuit samenwerkingsgemeenten een nieuw samenwerkingsdocument opgesteld dat op het punt van divergerende kerkorden afwijkt
 10 van het oude document. De samenwerkingsgemeente vraagt niet langer instemming maar hoort de beide classes en neemt -gehoord de bespreking- een zelfstandig besluit. Uiteraard kan een classis die het met genomen besluit niet eens is de kerkelijke weg bewandelen via PS en GS.

15 Met betrekking tot 4c (9.18/52 r. 18v) adviseert uw commissie positief. Het lijkt ons een goede zaak wanneer een kerkenraad op een meerdere kerkelijke vergadering sondeert hoe de zaken liggen, wanneer men van plan is af te wijken van die kerkorde cq. akkoord van kerkelijk samenleven.

20 Met betrekking tot 4d adviseert uw commissie, na consultatie van deputaten KO&KR, de synode voor te stellen aan DOE de suggestie te doen om 4d te lezen als:

Wanneer de kerkenraad blijft bij een beslissing die afwijkt van de kerkorde of het besluit van één van de kerkverbanden, vraagt hij de classis/regio van het betrokken kerkverband of die vergadering de afwijking kan dragen.

25 In ons gesprek met DOE en KO&KR hebben we gesproken over zaken waarover de CGK een (leer-) uitspraak heeft gedaan. Door DOE is de suggestie gedaan het nieuwe document goed te keuren en er zo nodig uitzonderingen bij te benoemen waarvoor boven geschetste werkwijze niet geldt. We nemen op advies van deputaten KO&KR deze suggestie niet
 30 over. Ons argument daarvoor is dat dit gemakkelijk zou kunnen leiden tot casuïstiek en dat kan niet de bedoeling zijn. Het bewandelen van de kerkelijke weg biedt in onze optiek voldoende waarborgen.

6. Voorstellen tot besluit

6.1 de drie oplossingsrichtingen

1. het voorstel om te spreken over de drie oplossingsrichtingen niet over te nemen.
2. een commissie in te stellen die zich intensief gaat bezinnen op hoe we als kerken met de problemen die we zelf geschapen hebben, hebben om te gaan vooral m.h.o. op het feit dat zo'n 40% van onze kerken heeft contacten met name met de GKv en
 40 NGK.

6.2 m.b.t. de contacten met NGK en GKv

1. de contacten met GKv en NGK vanaf nu in gezamenlijkheid te voeren. Dit i.v.m. het proces van hereniging van beide kerkverbanden.
2. Aangezien we hierboven hebben gesproken over de instelling van een taakgroep die de synode van 2022 dient met een brede visie op- en adviseert over
 45 samenwerken met andere kerken van gereformeerd belijden, stellen we u voor gedurende deze periode uit te gaan van een status quo en de contacten met de GKv en NGK voort te zetten op het huidige niveau.

6.3 m.b.t. het DOE-overleg

1. deputaten op te dragen een meer evenredige vertegenwoordiging in het DOE-overleg te verwezenlijken en meer voeling te houden met de zaken waarover in het DOE-overleg wordt gesproken.
- 5 2. het nieuwe reglement van DOE goed te keuren met een aantekening om 4d te lezen als: *Wanneer de kerkenraad blijft bij een beslissing die afwijkt van de kerkorde of het besluit van één van de kerkverbanden, vraagt hij de classis cq. de regio van het betrokken kerkverband of die vergadering de afwijking kan dragen.*

6.4 m.b.t. de afvaardiging van niet-CGK-ambtsdragers naar een CGK-classis

- 10 het synodebesluit te heroverwegen dat alleen CGK-ambtsdragers afgevaardigd kunnen worden naar een meerdere vergadering. Het accepteren van de lastbrieven van een samenwerkingsgemeente vormt de basis voor de acceptatie van elk door de samenwerkingsgemeente benoemde afgevaardigde in volle rechten en plichten.

- 15 G. Drayer
W. Hijmissen
J. Oosterbroek, rapporteur